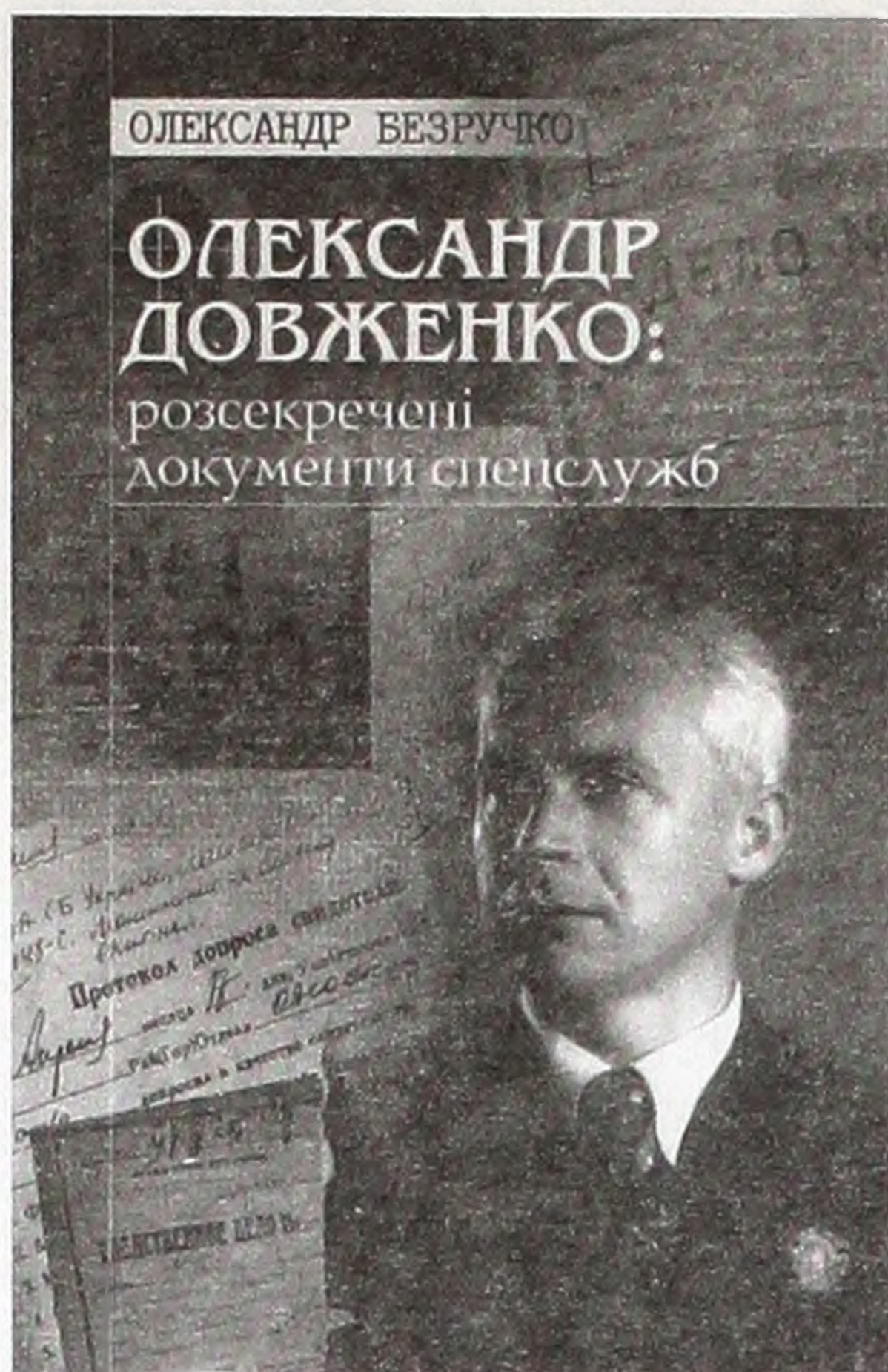

Відчутне розширення джерельної бази

Олександр Безручко. Олександр Довженко: розсекречені документи спецслужб. Монографія. — К., 2009.

Передусім (з огляду на Указ Президента України Віктора Ющенка «Про вшанування пам'яті Олександра Довженка» № 998 від 24 листопада 2006 р., яким передбачено залучення архівів до популяризації творчої спадщини О.П. Довженка) слід відзначити цілком очевидну актуальність монографії. Зосередившись на архівному пошуку, Олександр Безручко обрав об'єктом дослідження саме той період, який з цілого ряду причин було найменше висвітлено в кінознавчій літературі.

Не можна не відзначити новаторство автора, досі в такому обсязі цього не було зроблено. Окремі аспекти порушеної проблеми висвітлювалися лише фрагментарно, та ще й у режимі численних вимушених замовчувань. Олександр Безручко демонструє добру обізнаність із доробком дослідників, які прямо чи опосередковано зверталися до згаданої тематики.

Автору вдалося надзвичайно яскраво відтворити історичне тло, на якому розгорталася діяльність Олександра Довженка в тридцять роки. І в цьому полягає, не побоїмося цього слова, певна сенсаційність книги.

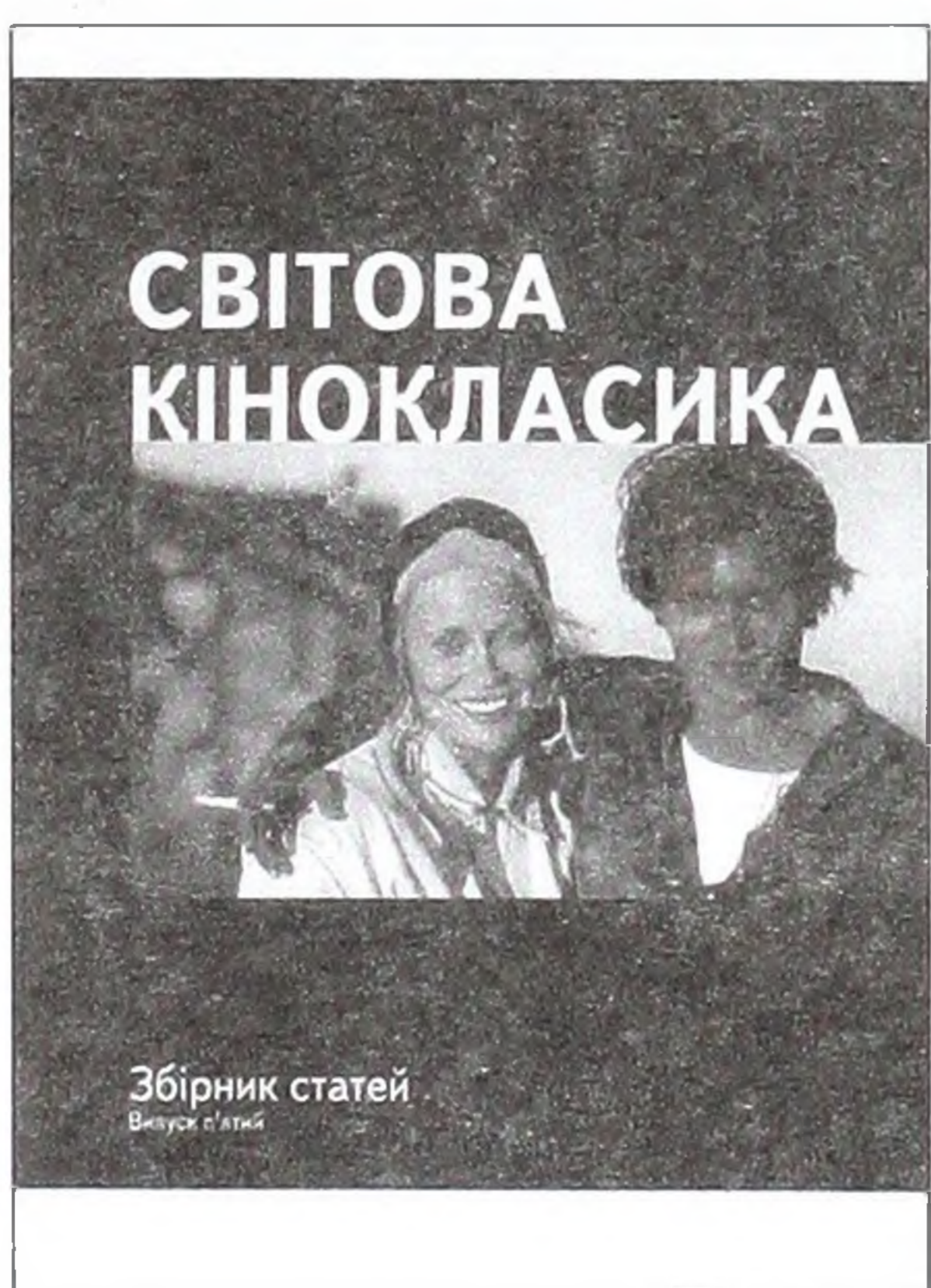
Незаперечним фактом є наукова новизна дослідження: О. Безручко не лише ввів до наукового обігу значний масив невідомих раніше документів, а й теоретично осмислив ці нові відомості, що дає можливість скласти цілісне уявлення про життя митця в один із найдраматичніших для вітчизняної національної культури періодів.

На безсумнівно високу оцінку заслуговує проведена автором пошукова робота щодо виявлення максимально широкої джерельної бази дослідження, основу якої становлять усі доступні на сьогодні архівні документи та тогочасна періодична преса.

Монографія О.В. Безручка, яка за своїм науковим рівнем, новизною віднайденого й опрацьованого архівного матеріалу, яскравим викладом є завершеною науковою роботою, помітним внеском в українське кінознавство, теорію і практику культурології, безумовно зацікавить не лише кінознавців, архівістів, а й широке коло поціновувачів таланту видатного українського кінорежисера, письменника й громадського діяча Олександра Довженка.

Геннадій Боряк

Сучасний погляд на кінокласику

«Світова кінокласика». Збірник статей. Випуск п'ятий. / Упоряд. Л. Брюховецька. — К.: Задруга, 2009. — 156 с.

Проект під назвою «Світова кінокласика» виявився живучим. Очевидно, самі його творці не очікували, що збірник виходитиме кожних два роки й тішитиме шанувальників кіно сучасним поглядом на світове кіно.

Проект унікальний — так систематично і системно в Україні досі зарубіжне кіно ще не досліджували (щоправда, аналогічно не працювали і з українським). Невелике за обсягом, компактне ілюстроване видання стильно оформлене, і той стиль зберігається у кожному випуску (дизайнер Оксана Брюховецька): гра білого й чорного тла і шрифтів гармоніює з ілюстрацією, що є кадром із фільму, винесеним на обкладинку не випадково — він сигналізує основний акцент книжки. Скажімо, в попередньому, четвертому, випуску чимало місця було присвячено українському поетичному кіно, тож на обкладинці з'явилися «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова. Обличчям п'ятого випуску став кадр із фільму Еміра Кустуріці «Аризонська мрія» з молодим Джонні Деппом та Фей Данавей — про творчість цього режисера йдеться у двох статтях.

Звісно, держава, як у нас заведено, ніяк не підтримує цю конкретну і дуже потрібну справу, взагалі наукова діяльність Центру кінематографічних студій НаУКМА тримається суто на ентузіазмі його нечисленних співробітників. Тож перш, ніж розглянути саму книжку, варто коротко сказати про видавничу діяльність Центру, який виник 2005 року на базі кафедри культурології та редакції журналу «Кіно-Театр» і продовжив «Бібліотеку журналу «Кіно-Театр», започатковану ще 1999 року книжкою Л. Брюховецької «Леонід Осика». За цей час у «Бібліотеці» вийшло 14 книг: як монографії (про Юрія Іллєнка, Івана Миколайчука, «Приховані фільми»), так і колективні праці та збірники наукових статей: «Поетичне кіно: заборонена школа», «Олександр Довженко і кіно ХХ століття», «Микола Гоголь. Інтерпретації»), готуються нові видання. Ця наукова робота має важливе значення насамперед тому, що не дає знівелювати погляд на кіно, зберігаючи його в іпостасі мистецтва, не дає забути видатних досягнень кіно українського. Це вселяє надію на те, що настане час, коли в Україні зніматимуть не тільки «мило» і кліпи, а й повноцінне кіно, а взірці у нас є.

У п'ятому випуску — тринадцять статей. Цінне те, що їхні автори не просто розповідають про той чи той фільм — така інформація доступна всім зацікавленим, адже йдеться про уславлені фільми та їхніх авторів: Федеріко Фелліні, Робера Брессона, Жана-Люка Годара, Альфреда Гічкока, Стенлі Кубрика, Еміра Кустуріцу, Джима Джармуша, Вонга Кар-Вая, Хуліо Медема. Важливі підходи і тлумачення творчості, її естетичні й морально-етичні виміри. Вододіл між ре-

альним та ірреальним, взаємозв'язок між творчістю Федеріко Фелліні та вченням Карла-Густава Юнга дослідила Олена Дмитрик. Як акцентується замкненість світу й трагізм життя у фільмах Робера Брессона — цього аспекту торкнулася Жанна Левицька. Складний світ фільму Андрія Тарковського «Дзеркало» цінний тим, що суб'єктивні переживання режисер зміг висловити універсальними образами. Як він цього домігся — аналізує Мар'яна Матвейчук. Складну діалектику бунтарства героїв Бернардо Бертолуччі Анна Гуріна розглядає як революцію «зовнішнього» і «внутрішнього». Творчість Еміра Кустуріці глибоко вкорінена в народне життя Балкан: що ж вийшло внаслідок перенесення його самотності на чужий ґрунт, — про це розмірковує Євгенія Сарапіна. Відомо, що творчість будь-якого митця, в тому числі такого, як режисер сталого реноме Альфред Гічкок, можна розглядати під різним кутом зору: Оксана Щерба звернулася до виміру екзистенційно-соціального. Анна Топіліна присвятила своє дослідження голлівудській системі кіно й адаптації європейських режисерів у Голлівуді. Загалом збірник відзначається цілісністю композиції та концепції, а також гідним науковим рівнем.

Олена Ломака

Переможці «Молодого кіно України»

На останньому Всеукраїнському фестивалі «Молоде кіно України» свої кіноздобутки показали 52 студії. Перемогу здобула робота «Карпати» студії «Фокус» (працює на базі гімназії села Банилів-Підгірний Сторожинецького району Чернівецької області). Ганна Місікевич, Надія Моток та Марія Бута у своїй стрічці возвеличили красу рідного краю і музику Лесі Франків. Для фільму Леся виконувала пісні в народному вбранні, яке жителі села Банилів-Підгірний надали їй спеціально для зйомок. Крім того, оператор Ганна Місікевич стала лауреатом Першої премії. Студії «Фокус» — 20 років, проте відео-фільми вихованці почали знімати тільки шість років тому. Під орудою Івана Місікевича, керівника студії, учні створили вже понад 40 робіт.

Вечори короткометражного кіно в Чернівцях

Київський Національний університет театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого та відділ у справах сім'ї й молоді Чернівецької держадміністрації організували покази короткометражних фільмів, знятих молодими кіномитцями в 2004–2009 роках. Упродовж двох вечорів у Чернівецькому палаці для дітей та юнацтва розгорталася справжні кінобаталії. У дискусіях й обговореннях взяли участь режисери: Тарас Ткаченко («Трагічне кохання до зрадливої Нуськи»), Марина Врода («Дощ»), Клим Козинський («Просто стріляй»), Максим Ксєнда («Не тато»), Катерина Науменко («Не страшно») та інші. Глядачі, спілкуючись із молодими митцями, побажали тим

бути справжніми творцями кіноподій свого часу.

Приз у Дамаску

Кінофільм режисера Василя Домбровського та оператора Євгена Каліна «Довженко починається, або Сашко-реформатор» отримав головний приз журі на XVII Міжнародному кінофестивалі в Дамаску, який відбувся наприкінці жовтня — на початку листопада минулого року. За тиждень фестивалю глядачі мали змогу переглянути 275 фільмів з 52 країн світу.

До 60-річчя драматурга Ярослава Стельмаха

30 листопада 2009 року в Національному академічному театрі ім. Івана Франка відбувся вечір пам'яті драматурга, дитячого письменника, перекладача Ярослава Стельмаха з нагоди його 60-річчя. Його вели голова Фонду Михайла і Ярослава Стельмахів, академік Микола Жулинський та актриса театру Інна Капінос. Спогадами про роботу з драматургом поділилися актори Раїса Недашківська, Богдан Ступка, Олексій Богданович, Анатолій Гнатюк. Ярослав Стельмах відомий насамперед як драматург. Його п'єси — «Крихітка Цахес», «Синій автомобіль», «Кохання в стилі ба-

роко» — продовжують іти в театрах. П'єси ж «Привіт, Синичко!» та «Запитай колись у трав» входили до репертуару багатьох театрів колишнього СРСР. Присутні мали можливість переглянути фрагменти інтерв'ю з Ярославом Михайловичем, почути його голос, живу мову.

«Дні популярного кіно»

5 листопада в Донецькому кінотеатрі ім. Т.Шевченка відбули «Дні популярного кіно країн СНД», організовані компанією «Совэкспофильм» за підтримки Міждержавного фонду гуманітарної співпраці держав-учасниць СНД. У програмі — сім стрічок із чотирьох країн: «Райські птахи» (режисер Р.Балаян, Україна, 2008), «Сплетені паралелі» (режисер О.Галстян, Вірменія, 2009), «Бакси» (режисер Г.Омарова, Казахстан, Франція, Німеччина, Росія, 2008), «Імперія, яка щезла», «Палата № 6» (обидві — режисер К.Шахназаров, Росія, 2008), «День радіо» (режисер Д.Дяченко, Росія, 2008). 7 листопада фестиваль продовжив роботу в Дніпропетровську: в кінотеатрі «Місткіно». Вхід на покази був вільний. У Вірменії фестиваль відкриється фільмом «Райські птахи» Романа Балаяна, а в Казахстані — картиною «Сплетені паралелі» Ованеса Галстяна. Організатори планують проводити кінофорум щорічно. Наступний буде присвячено військовій тематиці — 65-річчю закінчення Другої світової війни.

«Сценографія. Сезон 2009»

Твори близько ста художників-сценографів із Києва, Одеси, Івано-Франківська, інших міст України було презентовано на виставці «Сценографія. Сезон 2009», яка в